

تركي

NAMAZ HAKKINDA ÜÇ RİSÂLE

ثلاث رسائل في الصلاة

مكتب الدعوة بحري الروضة

NAMAZ HAKKINDA ÜÇ RİSÂLE

YAZAN:

Eş-Şeyh Abdülazîz b. Abdullah b. Bâz

BİRİNCİ RİSÂLE

Hz. Peygamber (SAV)'in Namaz Kılış Şekli:

Abdülâzîz ibn Abdüllâh ibn Bâz'dan; Buhâri'nin naklettiği üzere Peygamber (SAV)'in (Namaz kılarken beni gördüğünüz şekilde namaz kılın) buyruğu gereğince, Peygamber (SAV) gibi namaz kılmayı arzu eden her müslümana:

1- Abdesti en güzel şekilde alır. O da, Yüce Allah'ın: (Ey inananlar namaza durmak istediğiniz zaman yüzlerinizi, dirseklerle kadar ellerinizi yıkayın, başınızı mes-hedin ve ayaklarınızı da topuklara kadar "yıkayın") buyruğuna ve Hz. Peygamber (SAV)'in (Taharetsiz "temizliksiz" namaz kabul olunmaz) hadisine uyarak, Allah'ın emrettiği şekilde abdest almakla olur.

2- Namaz kılan nerede olursa olsun, bütün bedeniyle kibleye yani Kâ'be'ye yönelir. Kalbi ile de farz olsun, nafile olsun, dilediği namaza niyet eder. Diliyle niyeti söylemez. Çünkü Peygamber (SAV) ve ashâbı (RA) dille niyet etmedikleri için dille niyeti söylemek meşrû değildir.

Yine Peygamber (SAV)'in emri uyarınca, ister imam ister yalnız başına namaz kılan olsun önüne sütre (engel) koyup ona karşı namaz kılması da sünnettir.

3- Secde edeceği yere bakarak (Allahu Ekber) deyip tahrime tekbirini alır.

4- Tahrime tekbirini alırken her iki elini omuz veya

kulaklarının hizasına kadar kaldırır.

5- Vâil ibn Hucr'un ve Kabîsa ibn Hulb et-Tâî'ninbabasından (Allah onlardan razı olsun) naklettilkleri hadiste zikredildiği üzere (tahrime takbirini aldıktan sonra) sağ el sol elin üzerinde olmak suretiyle ellerini göğsünün üstüne koyar.

6- İstiftâh (namaza başlama) duâsını okuması sünnettir. Bu dua şudur:

«اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايِ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ . اللَّهُمَّ نَفَّتِي مِنْ خَطَايَايِ كَمَا يُنْفَى التَّوْبُ
الْأَيْضُ مِنَ الدَّنَسِ . اللَّهُمَّ أَغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايِ بِالْمَاءِ
وَالثَّلْجِ وَالْبَرْدِ» .

“Allahım, doğuya batının arasını uzaklaştırdığın gibi, benimle günahlarımın arasını da uzaklaştır. Allahım, beyaz elbisemin kirden temizlenmesi gibi beni de hatalarımın arındır. Allahım, beni günahlarımın su, kar ve dolu ile arındır.

Dilerse o duâ yerine şunu okur:

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَبَارَكَ أَسْمُكَ
وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ»

(Sübhanek 'llâhumme ve bi hamdike ve tebâreke 'smu-ke ve te'âlâ cedduke velâ ilahe ğayruke) (Açıklaması: Allahım seni tesbih ve sana hamd ederim. Adın kutsal, şânın yücedir. Senden başka ilah yoktur.)

Sonra:

«أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

(Euzu bi'llâhi mineş-şeytanir-racîm, Bismi'llâhir-rahmanirrahim) der. (Açıklaması: Kovulmuş Şeytandan Allah'a sığınırım, Rahman Rahim Allah'ın adıyla başlarıım.)

Sonra Hz. Peygamber (SAV)'in (Fâtiha okumayan'ın namazı yoktur) hadîsi gereğince Fâtiha suresi okur ve sonunda “Âmin” der.

Fatiha'nın açıktan okunduğu namazlarda “Âmin”i de açıktan söyler.

Daha sonra Kur'andan kolayına geleni okur.

7- Tekbir getirip rükûa varır, (öne eğileceği zaman) her iki elini omuz veya kulaklarının hizasına kadar kaldırır. (Rukû'da) başı ile sırtını bir hizada bulundurur. Ellerini parmakları açık olarak dizlerin üzerine koyar. Rükû'da bir süre öylece durur ve

«سُبْحَانَ رَبِّيِّ الْعَظِيمِ»

“Subhâne rabbiye'l-âzim = Ulu olan Rabbimi tesbih ederim” der. Bu tesbih üç defa veya daha fazla tekrarlamak daha faziletlidir. Bununla beraber şu tesbihi de okursa müstahabtir.

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ أَغْفِرْ لِي».

Subhaneke'llâhumme rabbenâ ve bihamdike. Alla-hummağfirlî) (= Allahım, Rabbimiz seni tesbih ve sana hamd ederim. Allahım, beni bağışla.)

8- Başını rükûdan kaldırıp doğrulurken (yne önceki gibi) ellerini omuz veya kulaklarının hizasına kadar kaldırır.

İman olsun veya yalnız başına kılsın: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ» (Semiallahü limen hamideh = Allah kendisine ham edeni işitir.”) der.

Rukû'dan doğrulduğunda da

«رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيرًا طَيْبًا مُبَارَكًا فِيهِ مِلْءُ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءُ الْأَرْضِ وَمِلْءُ مَا بَيْنَهُمَا وَمِلْءُ مَا شَاءَتْ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ..»

“Ey Rabbimiz, gökler ve yer ile bu ikisinin arasını dolduracak kadar, bunun dışında dileğin şey dolusu kadar çok güzel ve mübarek hamd-ü senâ sana olsun” der. Ardından

«أَهْلُ الشَّاءِ وَالْمَجْدِ أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ وَكُنَّا لَكَ عَبْدًا اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِي لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدَّ مِنْكَ الْجَدُّ»

duasını da okursa güzeldir. (Açıklaması: Övgü ve yüceliğe layıksın, kulun söylediğine en layık olansın. Hepimiz sana aidiz. Allahım, senin verdiğine kimse engel olamaz ve senin manı olduğuna da kimse veremez. Senin katında servet sahibinin zenginliği fayda vermez. Çünkü bu duâ bazı sahîh hadislerde Hz. Peygamber (SAV)'den sabit olmuştur.

İmama uymuş ise rükû'dan doğrularken yalnız (Rabbennâ ve lekel-hamd) diye başlayan duayı sonuna kadar okur. İmam, imama uyan veya yalnız başına kılanlardan herbirinin rükûdan önce kiyam'da yaptığı gibi ellerini göğsüne koyması müstehaptır. Çünkü Vail ibn Hucr ile Sehl ibn Sa'dın Peygamber (SAV)'den naklettikleri hadiste bununla ilgili delil vardır.

9- Tekbir getirip secedeye varır. Mümkürse dizlerini ellerinden önce yere koyar, bunda zorluk çekerse ellerini dizlerinden önce koyabilir.

Ellerin ve ayakların parmakları kible yönüne dönük olur, ellerin parmaklarını bitişik bulundurur. Alınla bu-

10- Tekbir getirip başını secededen kaldırır, sol ayağını yatırıp üzerine oturur, sağ ayağını da diker, her iki elini diz kapaklarının üzerine gelecek şekilde oylukların üzerine koyar ve:

run, iki el, iki diz ve iki ayağın parmaklarının altları olmak üzere yedi organ üzerine secede eder. Secede esnasında:

«سُبْحَانَ رَبِّيِّ الْأَعْلَىٰ»

“Sübhâne rabbiyel âla (= Ulu Rabbim'in şâni yücedir)” der. Bu tesbihi üç defa veya daha fazla tekrarlar. Bu tesbihle birlikte

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ.. أَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»

Sübhâneke'llahumma rabbenâ ve bihamdike Allahu-me'ğfirlî) denmesi de müstehabtir.

Hz. Peygamber (SAV)'in (Rükû'da Allah'ı yüceltin, secedede çok duâ etmeye çalışınız. Çünkü oradaki duâ-nız kabule şâyandır) hadisi ve Müslim'in Sahih'inde naklettiği (Bir kulun Rabbin'e en yakın olduğu zaman secedede bulunduğu zamanıdır. Bundan dolayı secedede bol bol duâ ediniz) hadisi gereğince, secedede çok duâ etmek gereklidir.

Kılınan namaz ister farz ister nafile olsun, Allah'tan kendi şahsına ve diğer müslümanlara dünyada ve âhirette iylilik vermesini ister. Secdeye varırken, dirseklerini yanlarından, karnını oyluklardan, oyluklarını bacaklarından, uzak bulundurup dirseklerini yerden kaldırır. Çünkü Peygamber (SAV) şöyle buyurmuştur: (Secdede düzgün durun. Sizden biriniz, köpeğin yaptığı gibi kollarını yere sermesin.)

رَبِّ اغْفِرْ لِي رَبِّ اغْفِرْ لِي
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَارْزُقْنِي
وَعَافِنِي وَاهْدِنِي وَاجْبُرْنِي

“Rabbiğfırı, Rabbiğfırı Rabbiğfırı Allah’ummeğfırı ve’rhamni ve’rzukni ve âfini ve’hdini ve’cburni (= ‘üç defa’ Rabbim beni bağışla; Allahım beni bağışla, bana merhamet et, bana rızık, afiyet ve hidayet ver, bana zenginlik ver” der.

Rukû’dan doğrulduğu zaman olduğu gibi bu oturuşta da omurganın bütün eklemleri yerlerine gelinceye kadar bekler. Çünkü Hz. Peygamber (SAV) rükû’dan sonra ve iki secede arasında doğrulduğunda bir müddet beklerdi.

11- Tekbirle ikinci secede varır ve birinci secedede yaptığına aynen yapar.

12- Tekbir getirerek başını secededen kaldırır, iki secede arasında olduğu gibi kısa bir süre durur. Buna istirahat oturuşu denir. Ulemanın iki görüşünden en doğru olanına göre bu oturuş müstahab olup terkederse mahzur yoktur. Bu oturuş esnasında herhangi bir zikir veya dua okunmaz.

Daha sonra ikinci rekâta mümkünse dizlerine dayanarak kalkar, bu zor gelirse (eliyle) yere dayanarak kal-

kabilir. Sonra fatihayı ve fatihadadan sonra Kur'an'dan kolayına geleni okur. Sonra birinci rekâttâ yaptığı ayen yapar.

İmama uyanın imamı geçmesi kesinlikle caiz değildir. Çünkü Hz. Peygamber (SAV) ümmetini (imamlarından önce hareket) etmekten şiddetle sakindirmıştır. İmamla aynı anda hareket etmek te mekruhtur.

Sünnet olan, gecikmeksizin ve imamın sesi kesilir kesişmez imamdan sonra hareket etmektir. Çünkü Hz. Peygamber (SAV) şöyle buyurmuştur: (İmam ancak kendisine uyulması içindir. Bunun için ona aykırı hareket etmeyin. O, tekbir getirince siz de getirin, samiâ'llâhü limen hamideh deyince, "rabbena ve lekel-hamd" deyin, secdeye varınca siz de secde edin). Hadis-i Buhari ve Muslim rivayet etmiştir.

13- Namaz sabah, cuma ve bayram namazları gibi, iki rekâth ise, ikinci secdeden doğruluktan sonra (ettahiyatı'yu okumak üzere) otururken sağ ayağını diker, sol ayağını da yatırarak üzerine otur. Sağ elini şehadet parmağı hariç diğer parmaklarını yumarak sağ uyluğunu üzerine koyar. Şehadet parmağıyla Allah'ın birliğine işaret eder. Eğer serçe ile yüzük parmakları yumarak, baş ile orta parmağını halka gibi yapıp, şehadet parmağıyla işaret edersek bu da güzeldir. Çünkü bu iki şekil Peygamber (SAV)'den sabit olmuştur. Efdal olan, bir defa böyle, diğer sefer önceki şekilde yapmaktadır.

Sol elini de diz kapaklarının üzerine gelecek şekilde sol uyluğun üzerine koyar.

Sonra bu (birinci) oturuşta şu teşehhüd'ü (tahiyyat'ı) okur:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
الصَّلَاةُ عَلَىٰ مَحَمَّدٍ وَسَلَامٌ عَلَيْكَ
أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ
عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ
أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

“Ettahiyatu li’llahi ve’ssalavâtu ve’ttayyibâtu. E’sselâmu âleyke eyyuhe’nnebiyyu ve rahmatu’llahi ve berekâtühü. E’sselâmu âleyna ve âla ibadi’llâhissalihîn. Eşhedü en’la ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden a’bdühü ve resulüh.” (Açıklaması: Her türlü ta’zim, her türlü övgüler, duâlar, bütün salih amel ve ibâdetler Allah'a mahsustur.

Ey Peygamber selâm sana, Allah'ın rahmet ve beraketleri sana, selâm bize ve Allah'ın iyi kullarına olsun. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir.)

Sonra şunu okur:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى الْأَلِيٍّ مُحَمَّدًا صَلَّيْتَ عَلَى
إِنْرَاهِيمَ وَعَلَى الْأَلِيٍّ إِنْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ
وَبَارِكْتَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى الْأَلِيٍّ مُحَمَّدًا بَارِكْتَ عَلَى
إِنْرَاهِيمَ وَعَلَى الْأَلِيٍّ إِنْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ۝

Allahumme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed'in kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîme inneke hâmîdun mecid. Ve bârik alâ Muhammed'in ve âla âli Muhammed'in kemâ barekte âlâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhîme, inneke hamidun mecid" (= Allahım, İbrahîme ve İbrahim'in ailesine rahmet ettiğin gibi Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de rahmet eyle. Doğrusu sen övgüye layıksın, yücesin. yine, İbrahim'e ve İbrahim'in ailesine bereketler verdığın gibi Muhammed'e ve Muhammed ailesine de bereketler ver. Doğrusu sen övgüye layıksın, yücesin. Bundan sonra:

(Allahım, kabir ve cehennem âzabından, hayatın, ölümün ve Deccal'ın fitnesinden sana sığınırıım) diyerek, dört şeyden Allah'a sığınır. Sonra dünya ve âhiret'te iyilik dilemek suretiyle istediği şekilde duâ eder.

Namaz ister farz ister nafile olsun, namaz esnasında

babasına, annesine ve diğer müslümanlara duâ etmesinde mahzur yoktur.

Sonra, “Esselâmû âleykum ve rahmetullah, Esse-lâmu aleykum ve rahmetullah (= Allah’ın selam ve rahmeti üzerinize olsun) diyerek (başını sağa ve sola çevirip) selâm verir.

14- Eğer namaz akşam namazı gibi üç rekâth ise, veya öğle, ikindi ve yatsı namazları gibi dört rekâth ise, az önce zikredilen ettahiyatu’yu okur ve salavatları da ilave eder. Sonra dizlerine dayanarak ayağa kalkar, kalkarken ellerini omuzlarının hizasına kadar kaldırarak (Allahü Ekber) der. Daha önce anlatıldığı üzere her iki elini göğsünün üstüne koyar. (Üçüncü ve dördüncü rekâtlarda sadece fatihayı okur.)

Ebu Said'in Hz. Peygamber (SAV)'den naklettiği hadis buna delil teşkil ettiği için, eğer öğle namazının üçüncü ve dördüncü rekâtlarında ara sıra fatihadan sonra zammı sure okursa mahzuru yoktur.

Daha sonra akşamın üçüncü rekâtin son oturuşunda, öğle, ikindi ve yatsı namazlarının da dördüncü rekâtinin son oturuşlarında, iki rekâthı namazlarda geçtiği üzere ettahiyatu’yu okur; Hz. Peygamber'e (SAV) salât ve selâm okur; cehennem ve kabir âzabından; deccal fitnesinde, Allah'a siğınarak bol bol duâ eder.

Ancak bu son oturuşta şöyle oturur: Sol ayağını sağ ayağın altına koyup, sağ ayağını diker, kaba yerini yere koyup üzerine oturur. Sonra sağına ve soluna selâm vererek: (Esselâmû âleyküm ve rahmetullah, ...Esselamû aleyküm ve rahmetu'llah) der.

Selâm'dan sonra üç kere Allah'a istigfar eder ve şöyle duâ eder:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ

تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا
أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيٌ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدْدِ
مِنْكَ الْجَدَدُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الشَّاءُ
الْحَسَنُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصُنَّ لَهُ الدِّينُ وَلَوْ
كَيْرَهُ الْكَافِرُونَ»،

(Açıklaması şöyledir: Allahım! Sen selâmsın. Barış, güven verensin. Ey haşmet ve ikram sahibi! Senin şânın yücedir. Allah'tan başka ilâh yoktur, birdir, eşi yoktur,

mülk onundur. Allahım! Senin verdiğin şeye kimse engel olamaz. Senin menettiğini de kimse veremez ve senin katında servet sahibinin zenginliği (lütfün olmadıkça) fayda etmez. Güç ve kuvvet ancak Allah'tandır. Allah'tan başka ilâh yoktur ve O'ndan başkasına da ibadet etmeyiz.

Nimet ve lütuf O'nundur. Güzel övgü de O'na mahsustur. Allah'tan başka ilâh yoktur. Kafırların hoşuna gitmese de dini yalnız Allah'a halis kılارız.)

Bu duadan sonra otuz üç kere (Subhâna'llah), otuz üç kere (El-hamdüllâh), otuz üç kere (Allâhü Ekber) der. Yüzüncü olarak söyle dua eder:

“Lâ ilâhe illâ llah vahdehü lâ şerîkele hû lehûl-mulku ve lehûl-hamdü ve hâ alâ kulli şey'in kadîr.”

Her enamazdan sonra, Âyet-el Kürsi'yi, Felak ve Nâs surelerini okur. Peygamber (SAV)'den rivayet edilen sahîh hadis gereğince, sabah ve akşam namazlarında bu üç sureyi üçer defa tekrarlamak müstehabtir. Yine Peygamber (SAV)'den sabit olmuş bir hadis'e göre, sabah ve akşam namazının sonunda geçen tesbihlerden sonra: (lâ ilâhe illâllâh vahdehû lâ şerîke lehû lehûl-mülkü ve lehûl-hamdü. Yuhyi ve yumit ve hüva alâ külli şey'in kadir. (= Allah'tan başka ilâh yoktur, birdir, eşi yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur, diriltir, öldürür ve O, her şeye kadirdir) duasını on kere okumak müstehabtir. Eğer cemâata namaz kaldırıyorsa üç kere “estağfiru'llah” deyip, sonra Allahümme entes-selâm ve minkes-selâm, tebârekte yâ zel-celâli vel-ikram” dedikten sonra cemâata doğru yönelir ve yüzünü onlara cevi-

rir. Sonra zikrettiğimiz diğer tesbihleri okur. Çünkü Peygamber (SAV)'den nakledilen bir çok hadis buna delalet etmektedir. Bu hadislerden biri, Hz. Aîşe (RA)'dan rivayet edilen Müslim'in Sahih'indeki bir hadistir.

Bütün bu zikirler sünnet olup, farz değildir. Ayrıca her müslüman erkek ve kadının mukim olduğu (yolculukta bulunmadığı) sürece, öğleden önce dört, sonra iki rekât, akşamdan sonra iki rekât, yatsıdan sonra iki rekât ve sabah namazından önce iki rekât olmak üzere on iki rekât sünnet namazlarına devam etmesi müstehabtir. Çünkü, Hz. Peygamber (SAV) bu sünnetleri devamlı kılardı. Bu sünnetlere "Revatîb" denilir.

Muslim Sahih'inde sabit olduğu üzere Ummu Habibe Peygamber (SAV)'in şöyle dediğini nakleder:

"Her kim, gündüzünde ve gecesinde nafile olarak (Allah rızası için) on iki rekât sünnet kılarsa, Cennet'te ona bir ev yapılır."

İmam Tirmîzî de bu hadisi naklettikten sonra, dediğimiz gibi açıklamıştır.

Yolculuk esnasında ise Peygamber (SAV) öğle, akşam ve yatsı sünnetlerini terkederdi ve yalnız sabah ile vitir sünnetlerini dâima kılardı.

Yüce Allah'ın, "Gerçekten sizin için Allah'ın resûlünde (takip edeceğiniz) pek güzel bir örnek vardır." buyruğu ve Hz. Peygamber (SAV)'in "Namaz kılarken beni gördüğünüz şekilde namaz kılın" hadîsi gereğince, bizim için Resûlullah (SAV) de güzel bir örnek vardır. Başarı Allah'a aittir. Allah'ın salat ve selamı, Peygamberimiz, Abdullah oğlu Muhammed'e, aîlesine, ashâbına ve kıyâmete kadar en güzel şekilde ona uyanlara olsun.

İKİNCİ RİSÂLE

Namazı cemaatla kılmının şart olduğuna dâirdir.
Abdulâziz ibn Abdullah ibn Bâz'dan; bu risalemi gören müslümanlara Allah'ın rızasına uygun olan şeylerde Allah onları muvaffak kilsin, beni ve onları takva sahibi olup ondan korkanlardan eylesin, -Amin-

Selâm, Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerinize olsun...

Duyduğuma göre, bir çok müslüman cemâatla namazı eda etmeyi bazan ihmâl ediyor ve bu husustaki bazı alimlerin yumuşak tavırlarını ileri sürüyorlarmış.

Bundan dolayı, konunun önem ve ciddiyetini açıklayıp, Allah'ın Yüce Kitab'ında önemini vurguladığı, Râsûlü'nde -Rabbin'den en yüce salat ü selam ona olsun- önemini belirttiği bir konuda müslümanın gevşek davranışının doğru olmadığını belirtmek bana vacip olmuştur.

Yüce Allah Kurân-ı Kerim'de namazı bir çok yerde anarak şanını yükselmiş, onu devamlı kılmayı ve cemâatla eda etmeyi emretmiştir.

Onu ihmâl etmenin veya üşenip vaktinde eda etmemenin, ise münafıkların özelliklerinden olduğunu haber vererek apaçık kitab'ında şöyle buyurmuştur: "Namazları

ve orta namazı (ikindi namazını) daima (vaktinde) kılın. Gönülden bağlılık ve saygı ile Allah'ın huzuruna durun.” (El-Bakara, 238).

Bir insan, müslüman kardeşleriyle namazı eda etmekten geri kalıp, onu önemsemeyorsa onun namazı devamlı kalıp kılmadığını, ona önem verip vermediğini bilmek nasıl mümkün olabilir?

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Namazı kılın, zekâti verin, rûkû eden müminlerle beraber rûkû edin.” (El-Bakara, 43) Bu âyet'i kerime cemâatla namaz kılmanın ve cemâatla namaz kılan müslümanlara iştirak etmenin vacib olduğuna dair kesin bir delildir.

Çünkü gaye sadece namazın kılınması olsaydı, Yüce Allah ayetin başında namazın kılınmasını emrettiği için, âyetin sonundaki “Rûkû eden müminlerle beraber rûkû edin” ifadesinin hiç bir anlamı kalmazdı.

Yine Yüce Allah şöyle buyurmuş: “(Savaşta) sen onlarla beraber olup da onlara namaz kıldıracağın vakit, onların bir kısmı seninle beraber namaza dursun, silahlarını da yanlarını alsınlar. (Namazda olanlar) secdeye vardıklarında diğerleri sizin arkanızda dursunlar. Sonra namaz kılmamış olan gurup gelsin, seninle namazı kilsinler. Tedbirli olsunlar ve silahlarını yanlarına alsınlar. (En-Nisa, 103) Ve savaşta bile namazı cemaatla kılmayı emretmiş olduğuna göre savaş olmadığı zaman nasıl emretmemiş olabilir?

Eğer bir kimse namazın cemaatle kılınmamasına müsaade ediyorsa, elbette düşman karşısında dizilen ve hücumu uğramaktan korkan askerlerin cemaati terketmesine

müsade edilmesi daha uygun olurdu.

Bu caiz olmadığına göre, namazı cemaatle kılmanın en önemli vecibelerden olduğu ve cemâattan geri kalmadan caiz olmadığı anlaşılmış olur.

Buhari ve Müslim'de Ebu Hüreyra (RA)'dan peygamber (SAV): "Muhakkak içimden şöyle geçiyor: Namazın kılınmasını emredeyim, namaz için kâmet getirilsin, sonra bir adamın müminlere namaz kılmamasını emredeyim. Daha sonra ellişinde odun bağları bulunan bir gurup adamlı gidip, namaza gelmeyenlerin evlerini, onlar evde iken ateşe vereyim." buyurmuştur.

Muslim Sahih'inde Abdullah ibn Mesud (RA)'dan söyle rivayet etmiştir: "Bizim zamanımızda, cemâata ancak münafıklığı aşikar olan ve hasta olan gelmezdi. Hasta olan iki kişi tarafından koltuklanarak namaza gelirdi." Yine söyle demiştir: "Resûlullah (SAV) bize hidayet yollarını öğretti; ezan okunan camilerde namaz kılmak da bu hidayet yollarından biridir"

Yine Muslim Sahih'inde Abdullah ibn Mesud'tan şunu nakletmiştir: 'Kiyamet günü müslüman olarak Allah'a kavuşmak isteyen kimse, nerede ezan okunursa bu namazları hemen orada kilsin. Allah Peygamberimize hidayet yollarını göstermiştir. Şüphesiz bu namazlar da hidayet yollarından biridir. Eğer siz cemâata gitmiyen şu adam gibi evde kılacak olursanız Peygamberimiz'in sünnetini (yolunu) terketmiş olursunuz. Eğer Peygamberi (SAS)'nın yolunu terkederseniz o zaman da sapılmış olursunuz. Kim güzelce abdest alır da bu mescidlerden herhangi birisine giderse, attığı her adım için, Allah ona

bir sevap yazar, derecesini bir kat yükseltir ve bir günahını affeder. Bizim zamanımızda ancak münafık olduğu belli olan münafiklar cemâata devam etmezlerdi. (Hasta olan) bazı kişiler, iki adam tarafından koltuklanarak sallana sallana camiye getirilir ve safta durdurulurdu.”

Yine Müslim Sahih’inde Ebu Hüreyra (RA)’dan söyle rivayet edilmiştir: (Amâ bir adam, “Yâ Rasûlallah beni mescide götürürecek biri yoktur, evim de namaz kılmam için bana müsade var mı?” dedi. Resûlullah (SAV) ona: “Ezan sesini duyuyor musun?” diye sordu. Adam: “Evet” deyince, öyleyse icabet et (cemaate gel)” buyurdular.

Cemâatle namaz’ın gerekliliğine ve Allah’ın inşa edilmesine ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği Allah’ın evlerinde kılınması gerektiğine delil teşkil eden hadisler pek çoktur.

O halde, Allah ve Resûlü’nün emirlerine uymak, onların yasak ettiğlerinden sakınmak ve Yüce Allah’ın bir çok çirkin niteliklerle vasıflandırdığı ve en kötü huyları arasında da namaza olan üşenmelerini zikrettiği iki yüzlülerden uzaklaşmak için her müslümanın görevi cemaat’la namaza önem vermek, cemâatle namaza koşmak, onu çocuklarına, ailesine, komşularına ve diğer müslüman kardeşlerine tavsiye etmektir.

(Münafikların namazı ile ilgili olarak) Yüce Allah söyle buyurmuştur: “Münafiklar (zanlarinca) Allah’ı kandırmaya çalışırlar. Halbuki Allah onların hilelerini başlarına geçirir. Onlar namaza kalktıkları zaman iste-

miye istemiye kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar. Allah'ı pek az hatırlarına getirirler. O münafiklar küfürle iman arasında tereddüt ederler. Ne müminlere ne de kafirlere bağlıdırlar. Allah kimi şaşırtırsa artık ona bir yol, kurtuluş bulamazsın.”

Cemâatla namazdan geri kalmak aynı zamanda namazı tamamen terketmenin baslıca sebeplerinden biridir.

Şüphesiz namazı terketmek küfür, sapıklık (dalâlet) ve İslam çerçevesinin dışına çıkış olduğu bilinen bir husus tut. Çünkü Peygamber (SAV): “Kisi ile şirk ve küfür arasındaki sınır namazı terketmektir.” buyurmuştur.

Hadisi, İmam Müslim Sahih’inde Cabir (RA)’dan rivayet etmiştir. Hz. Peygamber (SAV): “Onlarla bizim aramızdaki fark namazdır. Namazı terk eden kafir olmuştur.” buyurmuştur.

Namaz'a önem ve değer verilmesi, devamlı kılınması gerektiği, Allah'ın emrettiği şekilde kılınması ve terketmekten şiddetle sakınılması konusunda pek çok ayetin bulunduğu malumdur.

Allah ve Resûluna uymak ve Allah'ın gazabından ve açıklı azabından sakınmak yönünden, namazı Allah'ın evleri olan camilerde kardeşleriyle birlikte, cemâatla Allah'ın emrettiği şekilde ve vaktinde kılmak her müslümanın görevidir.

Hak ortaya çıkıp delilleri açık bir hale gelince şunun veya bunun sözü için ondan ayrılmak doğru değildir.

Çünkü Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Eğer herhangi birşeyde anlaşmazlığa düşerseniz; Allah ve Resulüne (gerçekten) inanıyorsanız onu Allah'a ve Resûluna gö-

türün. Bu daha iyidir ve sonuç bakımından daha güzeldir.” Yine Cenab-ı Hak şöyle buyurmaktadır: “**Allah ve Rasûlüünün emrine aykırı davranışanlar, kendilerine bir belanın çarpmasından yahut onlara acı bir azab’ın uğramasından sakınsınlar.**”

Şüphesiz cemâatla kılınan namazlarda da birçok fayda ve menfaatlar vardır. Bunlar içersinde en açık olanları şunlardır: Camide müslümanlarla tanışıp hayır ve takva yolunda yardımlaşmak. Din kardeşlerine hakkı ve hak yolunda sabretmeyi tavsiye etmek, namaza devam etmeyenleri teşvik etmek, bilmeyenlere öğretmek, iki yüzlülerini öfkelendirip onların yollarından uzaklaşmak, Allah’ın emir ve ibadetlerini kulları arasında açıkça yerine getirmek, söz ve fîlle Allah'a davet etmek ve bunların dışında pek çok faydalar vardır.

Yüce Allah, rızasına uygun olan dünya ve âhiret işlerinin düzeltilmesine dair konularda beni ve sizi başarıya ulaştırsın. Cümlemizi nefislerimizin kötülüklerinden, işlediklerimizin kötülüklerinden, kafir ve münafıkla benzemekten korusun. Şüphesiz O sonsuz veren ikram sahibidir.

Allah’ın selâmi rahmet ve bereketi üzerinize olsun.

Allah, Peygamberimiz Muhammed'e ve âl ve ashabına salât ve selâm etsin.

ÜÇÜNCÜ RİSÂLE

Namaz kılan kimse rükû'dan doğruluktan sonra ellerini nereye koymalıdır?

Hamd Allah'a, salât ve selâm Resûlullah'a, âline ve ashabına olsun.

Yurtdışından ve yurtiçinden namaz kılanın, rükûdan başını kaldırıp doğruluktan sonra ellerini nereye koymaçğını soranlar hayli çoğaldı. Müslümanlara (doğrulu) tavsiye etmek, hakkı izah etmek, şüpheyi kaldırırmak ve sünneti yaymak gayesiyle buna biraz detaylı bir cevap vermeği uygun gördüm.

Diyorum ki, Rasûlullah (SAV)'dan gelen sahîh sünnet'in delalet ettiği üzere Resûlullah (SAV) namazda ayakta dururken sağ elini sol elin üzerine bağladı ve ashaba böyle yapmayı emrederdi.

İمام Buhari (Allah ona rahmet etsin) Es-Sahîh'inde; "Sağ elin sol el üzerine konması bölümünde" şöyle demiştir. Malik'ten, o da Ebû Hazîm'den, b da Sehl b. Sa'd'dan (R.A.) onun şöyle dediğini rivâyet etti:

"Sahabe, namazda sağ elini sol kolun üzerine koymakla emrolunurlardı."

Ebu Hazim şu açıklamada bulunmuştur: “Ben onun, bunu Rasûlullah'a izâfe ettiğini iyi biliyorum.”

Bu sahîh hadîste, namaz kılanın ayakta dururken rukû'dan önce ve sonra sağ eli sol el üzerine koymaın meşru olduğunu kanıtlama şekli söyledir:

Sehl, Sahabe'nin namaza duran kişiye sağ elini sol kolunun üzerine koymasını emrettiğini söylemiştir. Bilindiği gibi sünnet olan, namaz kılanın rukûda ellerini dizlerinin üzerine koyması; secdede ise omuz veya kulaklarının hizasında yere koyması, iki secde arasındaki oturuş ile ettâhiyyat oturuşunda oyluklarla dizlerin üzerine koymasıdır. Bunları sünnette açıklandığı üzere yapar. Geriye ayakta duruş esnasında ellerin nereye konulması gerektiği meselesi kalmış oluyor ki, bu surette Sehl'in naklettiği hadîste kasdedilenin bu olduğu anlaşılmış olmaktadır. Böylece anlaşılmaktadır ki, meşrû olan, namaz kılanın ayakta duruşu esnasında sağ elini sol kolunun üzerine koymasıdır. Bu, ister rukû'dan önceki ayakta durusta, ister rukûdan sonrakinde olsun. Çünkü bildiğimiz kadarıyla iki duruş arasında fark olduğuna dair Hz. Peygamber (SAV)'den kesinlikle bir şey sabit olmamıştır. Fark olduğu söyleyenin ise delil getirmesi gereklidir.

Sünen-i Nesâî'de sahîh bir isnadla Vail ibn Hucr'un naklettiği hadîste şöyledenmektedir. “Peygamber (SAV) namazda ayakta dururken sağ elini sol elinin üzerine bağladı.” Yine onun ve Ebu Davud'un Vâil'den (RA) sahîh bir isnadla rivayet ettikleri hadîste şöyledenmektedir. İftitah tekbirini getirdikten sonra Hz. Peygamber'in

(SAV) sağ elini sol elinin üstüne, mafsal ve bileği kavrayacak şekilde koyduğunu gördüm.”

Bu hadis namaza duranın ayakta dururken sağ elini sol elinin üzerine mafsal ve bileği kavrayacak şekilde koyma konusuna dair apaçık bir delildir. Bu hadiste rûkû'dan önceki ve sonraki kiyam (ayakta duruş) arasında ayrim yapılmamıştır.

Böylelikle bu hadisin rûkûdan önce ve sonraki her iki ayakta duruşu da içine aldığı açıkça anlaşılmıştır.

Hafız ibn Haceî de (Allah rahmet etsin) Fethûl-Bârî'de Buhâri'nin az önce bahsi geçen konu başlığı ile ilgili olarak şöyle demiştir: “(Namazda sağ eli sol elin üzerine koyma bölümü) sağ elin sol el üzerine konması ayakta duruş esnasındadır. Hadisteki “Sahabeler emrolunurlardı” sözü de merfû hükmündedir. Çünkü ileride de geleceği üzere onlara emreden bizzat Peygamber (SAV)'dır.

“Kolun üzerine” sözünde, kolun neresine konulacağı belirtilmemiştir.

Ebu Davud ve Nesaî'deki Vail'in hadisinde de şöyle denmiştir: “Daha sonra sağ elini, sol elinin üzerine, mafsal ve bileği kavrayacak şekilde koydu.” İbnu Hüzeyme ve başkaları hadisin sahîh olduğunu söylemişlerdir.

Bu hadisin aslı Müslim Sahih'inde fazlalıksız olarak mevcudtur.

Rusğ kelimesinin “râ” harfi ötreli, ‘sin, ğayn’ harfleri de sakındır. Anlamı: Bilek ile el arasındaki mafsalı denir.

Namaz bölümünün sonuna doğru buna benzer bir haber gelecektir. Bu rivayette de aynı şekilde ellerin bedenin neresine konulacağı hakkında açıklama yapılmamıştır. İbnu Hüzeyme de Vâil'den “ellerini göğsünün üstüne koydu” diye rivayet etmiştir.

El-Bezzar ise “Gögsünün yanından” diye rivayet etmiştir.

İmam Ahmed de Hulb El-tai'den buna benzer bir hadis rivayet etmiştir.

Hulb kelimesinin, “ha” harfi ötrelidir, “lam, ba” harfleri de sakındır.

Ayrıca İmam Ahmed'in Musned'inin ziyadelerinde (Ziyâdâtu'l-Musned) Hz. Ali'den nakledildiği üzere, “elleri göbeğin altına koydu” denmiştir. Ancak bunun isnadı zayıftır. Ed-Dâni de Etrâfu'l-Muvatta' adlı eserinde bu hadise itaraz etmiş ve “Ebu Hâzîm bunu zanna dâyanarak söylemiştir ve bu sebeple hadis ma'lûldur.” demmiş ve “Eğer Ebu Hâzîm “Ben... biliyorum.” dememiş olsaydı hadis merfû hükmünü alırdı. Çünkü sahabenin “Bu şekilde emrolunuyorduk” sözünün zahirîne bakılarak onlara emredenin bizzat Peygamber (SAV) olduğu neticesine varılır. Çünkü sahabeye şeriatı tanıtma makamındadır. Bu sebeple onlara emredenin şeriatı koyan Peygamber (SAV) olduğuna hükmedilir. Hz. Aişe (RA)'nı, ‘Biz orucu kaza etmekle emrolunuyorduk’ sözü de buna benzer. Çünkü bu şekilde emredenin Hz. Peygamber olduğuna hükmedilmiştir.

El-Beyhaki de genelleme yaparak, “Bu konuda hadis

ehli arasında hiç bir ihtilaf yoktur, Allah herşeyi daha iyi bilendir.” demiştir.

Ebu Davud, ve *En-Nesaâ Sünen*'lerinde ve İbn Seken Sahihi’nde emreden ile emrolunanın ve ta'yini hakkında konumuza ışık tutan şu hadis nakledilmiştir: İbn Mesud (RA)'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Sol elimi sağ elimin üzerine koyduğum bir sırada Peygamber (SAV) beni o şekilde görünce, sol elimi çekti ve sağ elimi sol elin üzerine koydu” Hadisin senedi hasendir.

“Eğer bu hadis merfû olsaydı Ebu Hazîm “Ben onun bunu.... iyi biliyorum’ demesine gerek duymazdı.” denilmiştir.

Bu sözün cevabı şöyledir: Ebu Hâzîm bu sözyle, (sağ eli sol kol üzerine koymayı) emredenin Hz. Peygamber olduğunu açıklamak istemiştir. Çünkü birincisine ancak, merfû hükmündedir” denilir fakat merfû denilmez.

Ulema: “el bağlamanın gerçek hikmeti için şöyle diller: Bu (edepli davranış) mitevazi olarak Allah'a yalvaranların özelliği olup onları faydasız şeylelerden alikoymakta ve tevazu ile niyaz etmeleri için daha uygun olmaktadır.

İmam Buhari de bunun farkına varmış olmalı ki, bunun ardından “huşû bölümü” nü zikretmiştir. Bazıların şu sözü de güzeldir: Kalp niyet yeridir. (Onun için eller üstüne konulur.) Çünkü insan bir şeyi korumak istediği zaman ellerini üstüne koyar.

İbn Abdilberr de şöyle der: “Hz. Peygamber (SAV)'den el bağlamaya aykırı bir şey rivayet edilmemiştir.”

Bu, Sahabe ve tabiin'in çoğunluğun görüşüdür. İmam Malik te bunu el-Muvatta'da zikretmiştir. İbnü'l-Munzir ve başkaları Malik'ten bunun dışında herhangi birşey nakletmemişlerdir.

Ancak İbnul-Kasım İmam Malik'ten, ellerin sahnacığını rivayet etmiş, Malikî ulemasının çoğu da bu görüşü benimsemişler. Yine Malik'ten, farz ile nafile arasında ayrılmış olduğu rivayet edilmiştir.

Malikîlerden bir kısmı da el bağlamayı mekruh görmüştür. İbnul-Hâcib bunun şayet bilerek dinlenmek için eller bağlanırsa mekruh olduğunu nakletmiştir.”

Hafız Ibn Hacer'in sözü burada bitti. Onun dedikleri, bu konuda rivayet edilenleri açıklamaya tam manasıyla yeterlidir.

İmam İbn Abdul-berden naklettiği rivayet ise sağ elin sol el üzerine bağlanmasıının kiyamda olduğuna dalalet etmektedir, ve bu ulemanın çoğunluğunun görüşüdür. İbn Abdilberr, rukûdan önceki ve sonraki kiyam arasında ayrılmış yapmamıştır.

İmam Muvaaffak (İbn Kudâme) el-Muğnî adlı eserinde, el-Furû adlı eserin müellifi ve diğer alimler, İmam Ahmed'in (Allah rahmet etsin) namaz kılanın rükûdan doğruluktan sonra ellerini bağlamak ve salmak arasında serbest olduğu görüşünde olduğunu nakletmişlerdir. Bu görüşün şer'i bir dayanağının olduğunu bilmiyorum. Bilakis zikredilen sahîh hadislerin açık manaları, iki duruştâ da el bağlamanın sünnet olduğuna delil teşkil ederler.

Aynı şekilde bazı Hanefilerin de “rukûdan doğrulurken elleri salmak daha faziletlidir.” diye ileri sürdükleri görüşleri de geçen hadislere aykırı olduğu için şer'i bir dayanaktan yoksundur.

İlim ehlinin açıkça belirttikleri gibi, görüşe dayanan huküm hadislere aykırı düşerse ona itimad edilmez.

İbn Abdül-berr'in, Malikiler'den büyük kısmının, “el-leri salmak daha faziletlidir” dediğini nakletmesine gelince, bununla rukûdan önceki ve sonraki ayakta duruşları kasdeder. Şüphesiz Malikilerin bu görüşü zayıf olup naklettiğimiz sahîh hadislere ve ilim ehlinin çoğunuğunun görüşüne de aykırıdır.

Vâil ibn Hucr ile Hulb et-Tâî'nin nraklettikleri hadisler, namazda ayakta dururken elleri göğüs üzerine koymanın daha faziletli olduğunu dair delil teşkil ederler. Bu iki hadisi Hafız İbn Hacer'in naklettiğini daha önce zikretmiştik. Hadislerin ikisi de iyi olup isnadları da zarsızdır.

Birinci hadisi (yani Vail'in hadisini) İmam ibn Hüzeyme tahriç etmiş ve sahîh olduğunu söylemiştir. Allâme eş-Şevkâni'de Neylü'l-Evtâr adlı eserinde bunu zikretmiştir.

İkinci hadisi de (Hulb'un hadisini) İmam Ahmed Hassen bir isnadla tahriç etmiştir.

Ebu Davud da (Allah rahmet etsin) Tavus'tan, o da Hz. Peygamber (SAV)'den, Vâil ve Hulb'un hadislerine uygun bir hadis rivayet etmiştir. Bu hadis te mürsel olup iyidir.

Eğer, “Ebu Davud, Hz. Ali’nin “Namazda sünnet olan elli üstüne göbeğin altına koymaktır.” dediğini nakletmiştir, dersen İbn Hacer’ın (Allah rahmetsin) daha önce zikrettigimiz üzere geçen sözünde bunun bu hadisin zayıflığını ortaya koyduğu gibi biz de bu hadisin zayıf olduğunu söyleyerek cevap veririz. Çünkü bu hadisi rivayet eden Abdurrahman ibn Ishak El-Kûfi, ya da el-Vasiti’dir. Oysa bu şahıs bütün ilim ehli nazarında zayıf olup rivayetleri delil olamaz.

İmam Ahmed, Ebu Hatim, İbn Ma’in ve başkaları da onun zayıf olduğunu söylemişlerdir.

Ebu Davud’un, Ebu Hüreyra’dan merfû olarak naklettiği: “Namazda elliğini üstüne göbeğinin altına koydu.” hadisi de zayıftır. Çünkü hadisin ravileri arasında durumunu öğrendiğin adı geçen Abdurrahman b. İshak vardır.

Şeyh Ebu’t-Tayyib Muhammed Şemsul-hak “Avnul-Ma’bûd Şerhu Suneni Ebî Dâvûd adlı eserinde sözleri arasında şunlar vardır: Tavus’tan mürsel olarak gelen rivayet ile, Hulb ve Vail ibn Hucrun hadisleri, elli göğsün üstüne koymaının müstahab olduğunu delâlet ederler. Doğru olan da budur.

Elleri göbek altından veya üstünden bağlamak ise, bu hususta Peygamber (SAV)’den herhangi bir hadis sabit olmamıştır.

Durum, Allah kendisine rahmet etsin, onun zikri geçen hadisler hakkında söylediğim gibidir.

Eğer denilse ki, Allâme Şeyh Nâsîruddîn el-Elbâni “Sifatu salati’n-Nebî” adlı eserinin altıncı baskısının sayfa

145'in dip notunda şöyle demiştir: "Ayakta dururken (yani rûkûdan sonra) elleri göğüs üzerine koymanın sapık bid'ât olduğundan şüphe etmiyorum. Çünkü namazla ilgili hadisler o kadar olduğu halde hiçbirinde bu husus zikredilmemiştir. Eğer bunun aslı olsaydı bir kanaldan olsa dahi bize ulaşırıdı.

Selef'ten hiçbir kimsenin bunu yapmaması ve bildiği-me göre hadis imamlarından hiçbirinin zikretmemesi de bunu doğrulamaktadır. Elbani'nin sözü burada bitti. Bunun cevabı şöyledir:

"Evet kardeşimiz Allâme Şeyh Nasîruddîn el-Elbânî adı geçen kitabının dipnotunda yukarıda anılan görüşünü ileri sürmektedir. Buna birkaç yönden cevap vereceğiz:

Birincisi: "Rûkû'dan sonra sağ eli sol elin üzerine koymanın sapık bir bid'at olduğunu kesin olarak ileri sürmesi bir hatâdır. Bildiğim kadariyla ondan önce ilim ehlinden kimse bunu iddia etmemiştir. Aynı zamanda bu görüş önceki sahîh hadislere de aykırıdır.

Ben onun ilminden faziletinden, geniş araştırmasından ve sünnete verdiği önemden hiç şüphe etmiyorum. (Allah onun bilgi ve başarısını artırsın) Fakat bu konuda açıkça hataya düşmüştür. İmam Malik'in buyurduğu üzere, "Bizim ictihadlarımız ya başkası tarafından red edilir veya biz başkasının kini reddederiz. (Peygamber (SAV)i kasdederek,) fakat bu kabrin sahibinin sözü müstesnadır." dediği gibi her âlimin sözü ya kabul edilir veya red edilir. Ondan önce ve sonra gelen bütün âlimler böyle söylemiştir. Oysa bu davranış onların ne değerlerini

eksiltmiş ne de mertebelerini düşürmüştür. Bilâkis sahîh bir hadiste Hz. Peygamber (SAV)'in: "Müctehid isabet ederse iki sevabı vardır, hata ederse bir sevabı vardır" buyurduğu üzere onlar ya bir ya da iki sevap kazanma durumundadırlar.

İkincisi: Daha önce zikredilen (Sehl ve Vâil ibn Hucr ve başkalarından nakledilen) hadislere dikkat eden, bu hadislerin namazda rukûdan önce ve sonra sağ eli sol elin üzerine koymaının meşru olduğunu delil teşkil ettiğini açıkça anlar. Çünkü hadiste (rukûdan önce ve sonra) diye açıklama yapılmamıştır. O halde esas olan, iki duruş arasında ayırım yapmamaktır.

Çünkü Sehl'in hadisinde namazda sağ eli sol kolun üzerine koymak hakkında kesin emir vardır. Fakat namazın neresinde olduğu açıklanmamıştır. Şu var ki, konuya ilgili hadislere dikkat ettiğimizde anlaşılıyor ki, namazda sünnet olan elleri, rûkûda dizlerin üzerine, seconde esnasında yere, oturuşta da diz e oylukların üzerine koymaktır.

Geriye, ayakta duruş esnasında ellerin konulacağı yer kalıyor ki, Sehl'in hadisinde kasdedilenin de bu olduğu anlaşılıyor. Gerçekten de bu gayet açıktır.

Vâil'in hadisine gelince, Vâil (RA) "Peygamber (SAV)'in bağılığını gördüğünü" açıkça belirtmektedir. Bu hadisi, en-Nesai sahîh bir isnadla rivayet etmiştir.

Şüphesiz Vâil'in bu ifadeleri, rûkûdan önce ve sonraki her iki ayakta duruşu da ihtiwa eder. Makalemizin başında da dejindiğimiz üzere (iki duruş) arasında ayırım yapanın delil getirmesi gereklidir.

Üçüncüüsü, Ibn Hacer'in naklettiğimiz sözlerinde de geçtiği üzere, ulema, sağ eli sol elin üzerine bağlamaının hikmeti hakkında şöyle demiştir: Böyle yapmak boyun eğmeye ve huş'ûa daha yakın olup, lüzumsuz hareketlerden de insanı tam manasıyla uzak tutar. Namaz kılanın bu hikmeti yerine getirmesi ise rukûdan önce de sonra da gereklidir. Kabul edilmesi gereken açık bir delil olmadan iki duruş arasında ayırmak caiz değildir.

Allâme kardeşimizin: "Namaz hakkındaki hadisler bu kadar çok olmasına rağmen bu hususta bu hadislerde herhangi birşey zikredilmemiştir. Eğer bunun aslı olsaydı bir yoldan dahi olsa bize ulaşırıdı." sözüne gelince, buna cevap olarak şöyle denir: Bu husus sizin değerlendirdiğiniz gibi değildir. Bilâkis daha önce geçtiği üzere, Sehl, Vâil ve başkalarından nakledilen hadisler buna kesin delil teşkil etmektedirler. Rûkûdan doğruluktan sonraki ayakta duruşu, bu hadislerin manası dışına çıkaranın bunu açıklayıcı sahîh bir delil getirmesi gereklidir.

Yine onun (Allah kendisini muvaffak kılsın) "Bildiğim kadariyla seleften kimsenin bunu yapmaması, hadis imamlarından hiç birisinin bunu zikretmemesi görüşümüzü desteklemektedir." sözüne gelince, buna cevap olarak şöyle denir: Bu *sözünüz* çok gariptir. Çünkü neye istinaden seleften kimsenin bunu yapmadığını söyleyebiliriz? Bilâkis doğrusu şudur ki, bu durum selefin rûkûdan doğrulma esnasında ellerini bağladıklarını kanıtlar. Eğer bunun aksını yapmış olsalardı mutlaka (bize) nakledilirdi. Çünkü daha önce zikredilen hadisler,

ayakta duruş esnasında ister rûkû'dan önce olsun, ister sonra olsun el bağlamanın meşrû olduğuna dair delil teşkil ederler.

Nitekim, İmam Buharin'in (Allâh rahmet etsin) makalemizin başında naklettiğimiz konu başlığı da bunu gerektirmektedir. Aynı zamanda İbn Hacer'in bu konu başlığı ile ilgili sözü de aynı şeyi gerektirmektedir.

Şayet seleften birisi buna aykırı bir şey yapmış olsayıdı, mutlaka bize ulaşırıdı.

Bundan da önemli Hz. Peygamber (SAV)'in rûkû'dan doğrulma esnasında ellerini saldığı da kendisinden rivayet edilmemiştir. Çünkü Hz. Peygamber böyle yapmış olsaydı, Sahâbe Peygamber (SAV)'in bundan daha az önemli söz ve fiillerini bize naklettikleri gibi, bunu da mutlaka aktarırlardı.

İbn Abdil-berr'in (Allah ona rahmet etsin) "Hz. Peygamber (SAV)'den el bağlamaya aykırı bir şey nalk olunmamıştır" dediğini daha önce zikretmiştik. Hafız İbn Hacer de onun bu sözünü onaylamıştır. Başkalarının da onun bu söylediklerine aykırı birsey söylediğini bilmiyoruz.

Anlattıklarımızdan açıkça anlaşılıyor ki, faziletli Şeyh Nasîruddîn el-Elbâni sözlerine dikkatle bakıp ilim ehlinin uyguladıkları kurallara göre ölçümüzde söylediği sözler lehine değil, bilâkis aleyhine delil teşkil etmektedir.

Allah bizi ve onu affetsin ve hepimize affıyla muâmele eylesin. Bu makalede sunduğumuz delilleri okuduktan sonra kendilerinin hakkı açıkça görüp ona dönmesini

ümít ediyoruz. Çünkü hak mü'min'in kayıp malıdır, onu nerede bulursa ahr. Allah'a hamdolsun ki, kendileri hakkı arzu edenlerden, ona koşan, ona davet eden ve onu açıklamak için büyük gayret sarfedenlerdendir.

ÖNEMLİ BİR UYARI

Şunun bilinmesi gereklidir ki, rûkûdan önce ve sonra elleri bağlayıp göğüsün üstüne koyma ve bunun dışındaki araştırmasını yaptığımız konular, bütün bunlar ilim ehlîne göre vacib değil, ancak sünnet kabilindendir.

Farzedelim birisi namazda rûkûdan önce veya sonra ellerini salıp bağlamasa namazı doğrudur. Yalnız namazda daha faziletli olanı terketmiş sayılır.

Bu veya buna benzer konulardaki ihtilafları çekişme, darılma ve tefrika mevzuu yapmak, hiç bir müslümana yakışmaz.

Hatta eş-Şevkâni'nin (Neylül-evtâr) adlı eserinde tercih ettiği, "el bağlamak vacibtir" görüşü kabul edilse dahi, müslümanların böyle davranışları caiz değildir.

Her müslümanın görevi hayır ve takva yolunda yardımlaşma hususunda emek sarfetmek, hakkı delili ile beraber açıklamak; temiz kalpliliğe ve gönülleri birbirine karşı her türlü kin ve nefretten arındırmaya özen göstermektedir.

Aynı zamanda tefrika ve düşmanlığa sebep olacak her şeyden de sakınmak gereklidir. Çünkü yüce Allah (elbirlik Allah'ın ipine (dinen) sımsıkı sarılıp, birbirinizden ayrılmış dağılmayı (Âli İmran 103.) ayetinde olduğu gibi topluca Allah'ın ipine (dinen) sarılıp, dağılmamayı bütün müslümanlara vacib kılmıştır.

Peygamber (SAV) de şöyle buyurmuştur: “Allah sizin için üç şeyden hoşnut olur: Yalnız O'na ibadet edip, hiç bir şeyi O'na eş koşmamanız; topluca Allah'ın ipine sarılıp dağılmamanız ve yönetimi altında bulunduğuuz idarecinize de öğüt vermeniz”

Afrika ve diğer müslüman ülkelerde bulunan müslüman kardeşlerimiz arasında, el bağlama ve salma hususunda bir çok düşmanlık ve darginlıkların meydana geldiğini duydum. Şüphesiz bu kınanacak bir husus olup, onların böyle bir şeye meydan vermeleri doğru değildir.

Bilâkis herkesin görevi, delilik ile birlikte hakkı tanımak uğrunda birbirine nasihat edip, karşılıklı anlayış göstermektir. Aynı zamanda sevgi, gönül temizliği ile iman kardeşliği de devam etmelidir.

Rasûlullah'ın (SAV) ashâbı ve onlardan sonra gelen ulema, bazı teferruata ait konularda ihtilaf ederlerdi. Fakat bu, aralarında dağılma ve darginlik çıkışmasını gerektirmezdi. Çünkü onlardan her birisinin gayesi hakkı deliliyle birlikte öğrenmektir. Ne zaman hakikat açıkça ortaya çıkarsa hep birlikte onu kabul ederlerdi. Bir grup hakikat bulamazsa diğer din kardeşlerini yanlış yola iletmezdi. Ayrıca bu, kardeşine küsmeye, ilişkileri

kesip, arkasında namaz kılmamayı da gerektirmezdi. Müslüman olarak hepimizin görevi, Yüce Allah'tan korup hakka bağlılık konusunda bizden önceki salih sefelin yolunda yürüyerek, ona davet etmek, birbirimize öğüt vermek, delil ile beraber hakkı öğrenmek için özen gösterip, aynı zamanda sevgi ve iman kardeşliğini devam ettirmek;

Bir kısmımız delilini bilmediği için ictihad ederek varacağı hükmde müslüman kardeşine aykırı davranışabilir, böyle önemsiz bir konudan dolayı onunla ilişkilerimizi kesip bir birimize darılmamalıyız.

Allah'tan, güzel isimleri ve yüce sıfatları hürmetine, bizim ve bütün müslümanların hidayet ve başarısını artırmasını, hepimizi, dininde derin ilim sahibi kılmasını, onda sebat edip, sabretmeyi ve ona davet etmemeyi bahsetmesini dileriz. Çünkü bunu yapacak olan ancak O'dur ve O buna kâdirdir. Allah'ın salât ve selâmi Peygamberimiz Muhammed'e, âline, ashâbına ve kıymete kadar onun hidâyetiyle doğru yolu bulup sünnetini yükseltenlere olsun.

٢١٦, ٢٢
ب ع ث

بن باز، عبد العزيز بن عبد الله

ثلاث رسائل في الصلاة / عبد العزيز بن عبد الله بن باز . الرياض: الرئاسة العامة لادارات البحوث العلمية والفتاء والدعوة والارشاد، ١٤١٢ هـ

٤٠ ص

كيفية صلاة النبي صلى الله عليه وسلم اداء
الصلاه الجماعية اين يضع المصلي يديه في
الصلاه
باللغة التركية
وقف لله تعالى
١ . الصلاه . أ . العنوان

نارجس للطبع والتغليف

NARJIS PRINTING PRESS

تلفون : ٢٣١٦٦٥٤ / ٢٣١٦٦٥٣

فاكس : ٢٣١٦٨٦٦ الرباض

ثَلَاثَةِ سَيِّئَاتٍ فِي الصَّلَاةِ

- كيفية صلاة النبي صلى الله عليه وسلم
- وجوب أداء الصلاة في الجماعة
- أين يضع المصلي يديه في الصلاة

عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ بَازِ